

25 שנה להסכם השלום בין ישראל וירדן

מערך שיעור לבית הספר היסודי בנושא שלום, שיתוף פעולה וחלוקת משאבים

רקע

בכ"ו באוקטובר 1994 נחתם הסכם השלום בין ישראל וירדן בטקס במסוף הערבה ליד אילת, על ידי ראש הממשלה יצחק רבין והמלך חוסיין, בעדות נשיא ארה"ב ביל קלינטון. הסכמים אלו קבעו גבול קבע בין שתי המדינות לאורך תוואי נהר הירדן, הסדירו יחסים נורמליים כולל יחסים דיפלומטיים, אשרות תיירות, הסדירו שיתוף פעולה בטחוני וחילקו את משאבי המים של נהרות הירדן והירמוך בין שתי המדינות. בשיעור זה נתמקד באופן בו חלוקת משאבי המים הטבעיים בין שתי המדינות התוותה בסיס להסכם שלום, תוך הדגשת החשיבות של חלוקה כדרך לפתרון קונפליקטים.

שאלת השיעור

מה החשיבות של שלום עם ירדן?

מטרות השיעור

- ציין יום השנה להסכם השלום בין ישראל וירדן והכרה בחשיבות של שלום עם שכנינו
- הבנת המשמעות של הסכם שלום: קביעת גבול והסדרת יחסים על בסיס שיתוף פעולה וחלוקת משאבים
- התמקדות בחשיבות של חלוקת משאבים כדרך לפתרון קונפליקטים, בין מדינות כמו גם בין ילדים.

מהלך השיעור

סכסוך: בחלק זה נעסוק בנושא סכסוך בין ילדים

1. נקרא את שירו של יהודה אטלס מ"גם הילד הזה הוא אני" (הוצאת כתר)

"בכיתה שלנו
בהפסקות
המון ילדים
הולכים מכות.
ועוד אף פעם
לא הצליחה המורה
לגלות מי התחיל,
בגלל מי זה קרה.
כי אפילו אם היא תדע איזה
ילד הרביץ הראשון -
אולי השני לפני זה הוציא לו לשון
או זרק עליו גיר
או הלשין למורה
או קילל את אמו
בשנה שעברה."

2. דיון בשיר

א. איזה מצב הילד בשיר מתאר?

ב. האם אתם חושבות וחושבים שהמצב הזה נעים לו? לילדים אחרים? למה?

- ג. למה המורה מנסה לגלות מי התחיל?
- ד. למה היא אף פעם לא מצליחה לגלות?
- ה. האם הילד חושב שזה יעזור למצוא מי התחיל? למה? ומה דעתכן ודעתכם?
- ו. הדובר טוען שבמצב של סכסוך כולם חושבים שהם צודקים. מי שהתחיל להרביץ אולי הגיב למישהו שהוציא לו לשון או אפילו קילל את אמא שלו לפני שנה. ובטח גם למי שקילל היתה סיבה. מה הייתם מציעים ומציעות לילדים כפתרון לבעיה של מכות בהפסקות?

הסכם: החלק זה נעסוק ביצירה משותפת של הסכם

3. נקרא את השיר של יהודה אטלס מ"והילד הזה הוא אני" (הוצאת כתר)

"כשבא אלי ילד אורח
ומתחיל לשחק
בצעצוע שלי -
תמיד בדיוק
גם לי מתחשק
לחשק בו
בעצמי."

4. דיון בשיר

- א. איזה מצב הילד בשיר מתאר?
- ב. האם זה קרה לכם? מה קרה? איך הרגשתם או הרגשתן?
- ג. האם זה הוביל לריב על צעצוע?
- ד. איך פתרתם או פתרתן את הריב? איך הרגשתם או הרגשתן? למה?

5. פעילות בזוגות

תכתבו "הסכם שלום" לשני הילדים בשיר. תחשבו על פתרון שיאפשר לשניהם לקבל את מה שהם רוצים, גם אם לא כל מה שהם רוצים. אולי הם יחליטו לחלוק את הצעצוע, אולי לקחת תורות, אולי משהו אחר. תכתבו מה כל ילד מבטיח לילד השני במסגרת "הסכם השלום".

הסכם השלום עם ירדן

4. הצגת הסכם השלום עם ירדן

מומלץ להעלות צילום של לחיצת היד עם חתימת החוזה במצגת: צילום ארכיון A.

במשך הרבה שנים היה בין מדינת ישראל והשכנה שלנו ירדן סכסוך. נלחמנו אחת נגד השנייה במלחמות אבל גם שיתפנו פעולה, בדרך כלל בחשאי. לפני 25 שנה, מי שהיה אז ראש הממשלה יצחק רבין, ומי שהיה אז מלך ירדן, המלך חוסיין חתמו על הסכם שלום. מי שעזר להם למצוא פתרונות לסכסוך, לגשר ולחבר, היה נשיא ארה"ב דאז, ביל קלינטון.

המדינות סיכמו בהסכם כמה דברים חשובים עליהם הייתה ביניהם מחלוקת:

- 1) הם סיכמו שהגבול ביניהן יהיה (פחות או יותר) תוואי נהר הירדן. יש גבולות בין מדינות שמסמנים רק גדרות או מחסומים. הגבול עם ירדן הוא גם גבול מדיני, וגם גבול טבעי שמסומן על ידי נהר.
- 2) הם סיכמו שהם ישתפו פעולה כמו שכנים טובים, למשל שיהיו להם שגרירים אחד אצל השני, שתיירים יוכלו לבקר אחר אצל השני וגם שיעזרו לשמור על הביטחון אחד של השני.
- 3) הם סיכמו שיחלקו את המים שזורמים בנהר הירדן והירמוך. ישראל וירדן שתיהן מדינות עם שטחי מדבר גדולים, ומים הם משאב חשוב גם לאנשים, גם לחיות וגם לצמחים. הסכמי השלום קבעו שהמדינות לא יריבו על מים, יעזרו אחת לשנייה כאשר יהיה מחסור במים, ישמרו על המים מפני זיהום ואף יעזרו אחת לשנייה במחקר ופיתוח של המצאות ומקורות מים נוספים - כדי שמים לא יחסרו לעולם לשתי המדינות.

שאלה לדיון:

איך אתם חושבים שהרגישו יצחק רבין והמלך חוסיין במעמד חתימת הסכם השלום? למה?

בלונים הופרחו לשמיים לחגוג את חתימת הסכם שלום בין ישראל וירדן. החתימה התרחשה במסוף הערבה בין ישראל וירדן, ליד אילת. מקור צילום לשכת העיתונות הממשלתית.

שאלה לדיון:

- א. באילו צבעים הבלונים? (כחול, לבן, שחור, אדום וירוק)
- ב. למה לדעתכם הפריחו בלנים דווקא בצבעים הללו? (אלו צבעי הדגלים של בתי המדינות שניתן גם לראות ברקע).
- ג. איך אתם חושבים שהקהל הרגיש במעמד החתימה?

בצילום ניתן לראות כובע שחולק לאורחים שבאו לצפות בטקס. אחד האורחים היה איש שבתור חייל בצבא נלחם נגד הירדנים, אבל שמח מאוד שהזמנו אותו לראות את סוף המלחמה בין ישראל וירדן. אותו אדם שמר אמר שהיה חם מאוד במסוף הערבה, ולכן כולם חבשו את הכובעים בזמן חתימת ההסכם. אחר כך, שמר את הכובע כמזכרת 25 שנה. מקור צילום: ניצן ויסברג

שאלה לדיון:

- א. מה מודפס על הכובע?
- ב. למה לדעתכם ולדעתכן שמר האורח שחזה בחתימת הסכם השלום את הכובע 25 שנה?

משימת בית או כיתה מורחבת

אחרי הסכם השלום בין ישראל וירדן, ישראלים החלו לבקר כתיירים בירדן. מידי שנה אלפי תיירים ישראלים מגיעים במיוחד לעקבה, ואדי רם ופטרה. בחרו אחד משלושת האתרים וכתבו תיאור מידעני עליו:

- 1) היכן ממוקם האתר על מפת ירדן?
- 2) תיאור האתר מבחינה גיאוגרפית והיסטורית
- 3) מה לדעתך מושך תיירים אל המקום?
- 4) נא לצרף צילומים להמחשה

מקורות להרחבה עבור כיתות גבוהות יותר

הסכם השלום

<https://www.knesset.gov.il/process/docs/peace-jordan.htm>

סרטון וידיאופדיה על הסכם השלום

<https://www.youtube.com/watch?v=0LuTxffG2Ec>

